

# Pestprotocol

Jan de Bakkerschool



Jan de Bakkerschool

WORDEN WIE JE ZIJN MAG

# Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
2.	Pesten, wat is het?.....	3
	2.1 Definitie .....	3
3.	Preventief anti pestbeleid .....	4
	3.1 Pedagogisch klimaat.....	4
	3.2 Schoolregels.....	4
	Voor het aanleren van de kernwaarden gebruiken we de SOEMO- kaarten uit één van de methoden voor sociale vaardigheden. De inhoud van de kaarten hebben we gekoppeld aan de vijf kernwaarden.....	5
	3.3 Werkvormen.....	5
	3.4 Afspraken.....	5
4.	Aanpak bij pesten.....	5
	4.1 Onderhuids, vermoeden.....	5
	4.2 Concreet, gezien of gehoord.....	5
	4.3 Crisis situaties.....	5
	4.4 Stappenplan bij pestgedrag.....	6
5.	Evaluatie protocol.....	7
6.	Ondertekening voor akkoord.....	7
Bijlage 1	Intakeformulier leerlingbespreking.....	8
Bijlage 2	Vijf sporen aanpak.....	11
Bijlage 3	Aanpak groepsgesprek.....	13

# 1. Inleiding

## *Doel pestprotocol*

Kinderen ontwikkelen zich optimaal als zij zich veilig voelen. Wij willen voor alle kinderen een veilige schoolomgeving. De leerkrachten leren kinderen sociale vaardigheden aan. Hiermee benadrukken we de positieve kant van omgaan met elkaar. We steunen kinderen door 'hun emotionele koffer' te vullen. Dit heeft meer effect dan het benadrukken van het negatieve, het pesten. Dit protocol geeft in hoofdstuk 3 aan op welke manier we het positieve aanbieden en we verwijzen naar de boom met de kernwaarden. Het beschrijft in hoofdstuk 2 wat pesten is en in hoofdstuk 4 hoe we handelen als pesten plaats vindt.

We ondernemen altijd actie bij pesten. De leerkracht betreft hier het gepeste kind, de pester, de meelopers, de IB-er, leerkracht en de ouders (en of verzorgers) bij. Zo nodig is er contact met externen.

Pesten heeft veel impact. We zien het belang van gezamenlijk optrekken door leerkrachten en ouders en hierbij is open communicatie onontbeerlijk.

Alle betrokkenen in de school kennen dit protocol of kunnen dit raadplegen.

# 2. Pesten. wat is het?














## 2.1 Definitie

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat is / zijn zichzelf te verdedigen.

Plagen is niet hetzelfde als pesten. Bij plagen is sprake van gelijkwaardigheid, er zijn wisselende 'slachtoffers', het is humoristisch en het gebeurt 'af en toe'. Bij pesten is er machtsverschil, het is kwetsend en vindt vaak of voortdurend plaats, veelal bij hetzelfde slachtoffer.

## *Signalen van pesten*

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

-  altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
-  zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
-  (homo-)seksueel getinte opmerkingen maken
-  een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
-  briefjes doorgeven
-  beledigen
-  opmerkingen maken over kleding
-  isoleren
-  buiten school opwachten, slaan of schoppen
-  op weg naar huis achterna rijden
-  naar het huis van het slachtoffer gaan
-  bezittingen afpakken
-  schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer

Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

## 3. Preventief anti pestbeleid

### 3.1 Pedagogisch klimaat

De missie van onze school luidt: *Worden wie je zijn mag*. Dat betekent onder andere dat je er mag zijn zoals je bent. Pedagogisch klimaat is één van de vijf pijlers van het Zwols Model, het onderwijsconcept dat wij hanteren. In het kader hiervan hebben we schoolafspraken gemaakt in de vorm van kernwaarden. Deze kernwaarden hangen in de klas en zijn zichtbaar gemaakt in de school. Meer informatie over het concept en de boom staat op de website van de school. Daarnaast gebruiken we om sociale vaardigheden aan te leren en kinderen weerbaar te maken SOVA-methoden (sociale vaardigheden) en een methode voor seksuele vorming.

We gebruiken het pedagogisch leerlingvolgsysteem ZIEN! om de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen in kaart te brengen en de uitkomsten helpen om het gedrag van de leerlingen beter te begrijpen. Zo krijgen we beter zicht op de onderwijsbehoeften van de kinderen. ZIEN! bevat doelen en suggesties om een groep of leerling planmatig te ondersteunen.

Het voorbeeld van de leerkrachten en de ouders is van groot belang. Er wordt minder gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten en ouders horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

### 3.2 Schoolregels

Vijf kernwaarden laten zien hoe ieder in onze school zich moet gedragen. De vijf kernwoorden zijn als 'appels in een boom' zichtbaar in de klas en in de school opgehangen:



Voor het aanleren van de kernwaarden gebruiken we de SOEMO- kaarten uit één van de methoden voor sociale vaardigheden. De inhoud van de kaarten hebben we gekoppeld aan de vijf kernwaarden.

### 3.3 Werkvormen

In de Bijbelverhalen komen veel elementen van de omgang met elkaar naar voren. De Taalfontein heeft thema's die hier mee te maken hebben. Kinderen werken op veel momenten samen. In de lessen sociale vorming en seksuele opvoeding leren kinderen over sociaal gedrag. Dat geldt ook voor spreekbeurten, rollenspelen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.

### 3.4 Afspraken

1. We bieden alle leerlingen effectieve steun bij het leren van onderwijs en sociale vaardigheden. Met de lessen sociale vaardigheden en seksuele opvoeding geven we lessen in sociale vaardigheden en weerbaarheid.
2. Aan het begin van het school jaar presenteren we de kernwaarden.
3. In de eerste schoolweek wordt met de klas de groepsregels opgesteld.
4. In de eerste schoolweek worden, met het oog op positieve groepsvorming, bijpassende lessen uit een SOVA-methode uitgevoerd.
5. Rond de herfstvakantie wordt voor groep 3 t/m 8 ZIEN! ingevuld. Voor groep 1 en 2 gebruiken we de basiskenmerken van KIJK. Tijdens de groepsbespreking wordt gekeken welke acties er genomen moeten worden voor de groep en welke voor de individuele leerlingen.
6. Tijdens een team- of bouwvergadering in januari staat het pedagogisch klimaat op de agenda. Aan de orde komen o.a. de lessen sociale vaardigheden en de inhoud van de 'pleinwachtmap', waarin we bijzondere voorvallen schrijven.
7. In alle groepen geven we tussen de voorjaarsvakantie en de meivakantie lessen uit de methode Wonderlijk gemaakt.
8. De mobiele telefoon, de muziekdrager, de spelcomputer etc. is in de school, op het plein, tijdens de schoolreis en het schoolkamp verboden.
9. Het is verboden wapens, waaronder (zak-)messen, mee naar school te nemen.
10. Aan het eind van het schooljaar evalueren we de gegeven lessen sociale vaardigheden en het gedrag van de kinderen aan de hand van de volgende vragen:
  - a. Wat is er goed gegaan in de achterliggende periode?
  - b. Welke problemen zijn we tegen gekomen en hebben we opgelost?
  - c. Welke problemen liggen er nog en wat moeten we daarmee?De evaluatie is opgenomen in de jaarplanning.

## 4. Aanpak bij pesten

### 4.1 Onderhuids, vermoeden

De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten (niet zichtbaar of via sociale media). In dat geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.

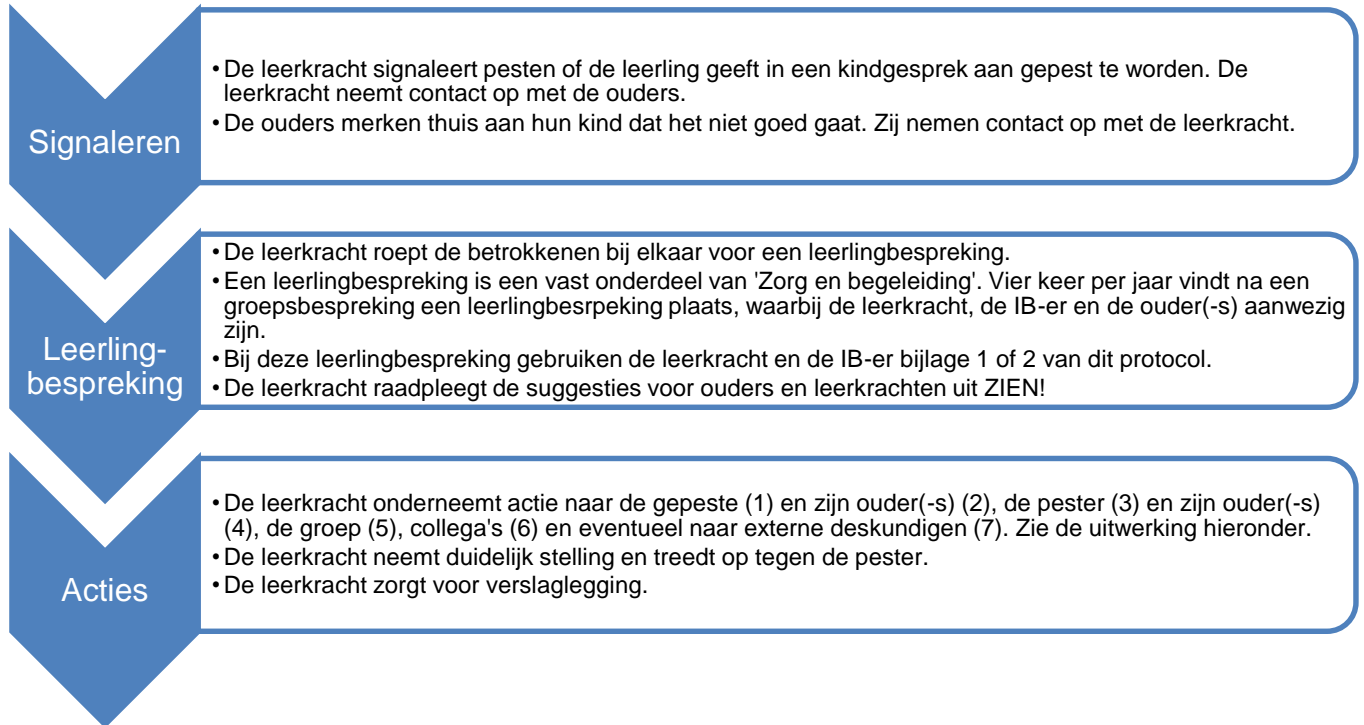
### 4.2 Concreet, gezien of gehoord

De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest. De gepeste leerling of medeleerling komen het bij hem melden, of de ouders geven aan dat hun kind gepest wordt. Iedere melding moet serieus genomen. Hiervoor is in paragraaf 4.4 een stappenplan opgenomen.

### 4.3 Crisis situaties

Als een leerling om pesten thuis zit, organiseren we zo spoedig mogelijk een gesprek met de ouders leerkracht en IB-er. We zullen met behulp van het stappenplan uit paragraaf 4.4 bezien met welke stap we beginnen om het pesten te laten stoppen. Aan het eind van het eerste gesprek maken we een vervolgspraak.

#### 4.4 Stappenplan bij pestgedrag



##### Uitwerking acties

###### Ad 1. **Gepeste leerling**

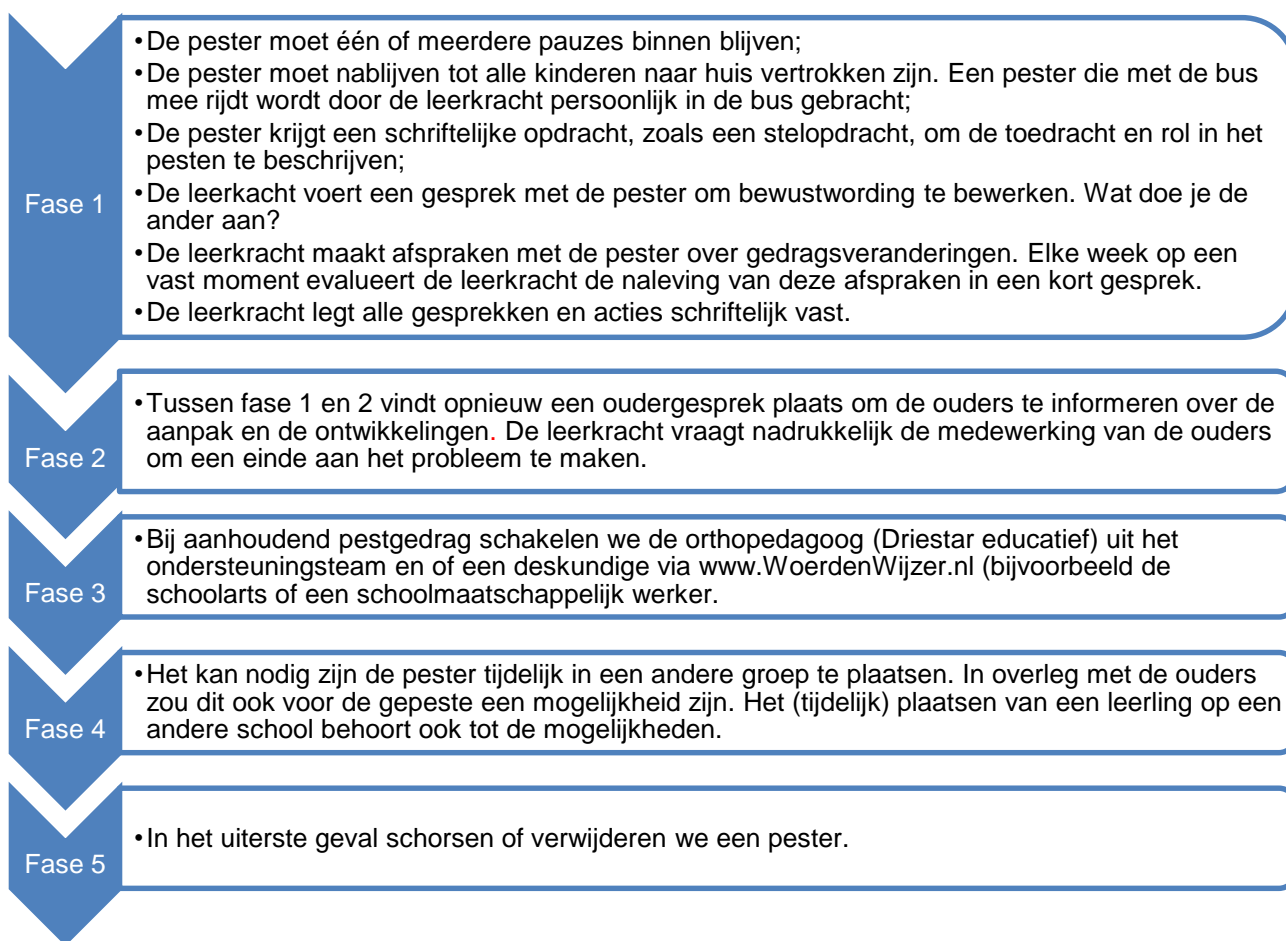
De leerkracht voert een leerlinggesprek en verzamelt zoveel mogelijk gegevens om zich een goed beeld te vormen. Hierbij is de leerkracht alert op de weerbaarheid van deze leerling. Het is belangrijk om hoor- en wederhoor toe te passen en door te vragen bij gepeste leerling en de pester.

###### Ad 2. **Ouders van gepeste leerling**

Signaleren de ouders dat er gepest wordt, dan nemen zij contact op met de leerkracht. Is de leerkracht degene die signaleert, of komt uit een leerlinggesprek naar voren dat er sprake is van pesten, dan neemt de leerkracht contact op met de ouders.

###### Ad 3. **Pester**

Pesten tolereren we niet. De leerkracht maakt de pester duidelijk waar hij of zij mee bezig is. De pester overtreedt de regels en daarom volgt straf. We doorlopen een aantal fasen in de aanpak van de pester.



Nadat alles uitgesproken is, de straf gegeven en excuus gemaakt is, maakt de pester het goed met de gepeste.

#### Ad 4. [Ouders van pester](#)

De ouder van de pester heeft er recht op te weten wat is gebeurd.

#### Ad 5. [De groep](#)

Met de gepeste leerling en/of de ouder(-s) stemmen de leerkracht en de IB-er af hoe de groep of de pester(-s) benaderd worden. Bij de afweging houden ze rekening met de mogelijkheid dat pesters negatief gedrag vertonen om aandacht te vragen voor hun eigen probleem. Richtlijnen voor het groepsgesprek staan in bijlage 3.

#### Ad 6. [Collega's](#)

De leerkracht informeert de collega's, zodat ze tijdens pleinwacht extra alert zijn.

#### Ad 7. [Externe deskundigen](#)

Wanneer de ingezette interventies niet het gewenste resultaat hebben wordt contact opgenomen met externe instantie. De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de pesteringen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

## 5. [Evaluatie protocol](#)

Het protocol is door het bestuur, de directie, het team en de MR vastgesteld en wordt na een jaar geëvalueerd.

## 6. [Ondertekening voor akkoord:](#)

Het Pestprotocol is vastgesteld in de teamvergadering van 18 april 2016.

Het Pestprotocol is voorlopig vastgesteld in de bestuursvergadering van 21 maart 2016.

De medezeggenschapsraad heeft ingestemd met het Pestprotocol in haar vergadering van 21 april 2016.

## Bijlage 1 Intakeformulier leerlingbespreking

(vul dit formulier in voor zover het nodig is in de betreffende situatie)

Naam leerling:		Groep:	
Geboortedatum:		Datum:	
Ingevuld door:			

### 1. Korte omschrijving van de leerling

### 2. Positieve aspecten

Volgens de leerkracht

Volgens de ouders:

Volgens de leerling:

### 3. Reden van aanmelding

Zorg- en onderwijsbehoefte volgens de leerkracht:

Zorg- en onderwijsbehoefte volgens de ouders:

Zorg- en onderwijsbehoefte volgens de leerling:

### 4. Mogelijke verklaringen

Volgens de leerkracht

Volgens ouders:

Volgens de leerling:

### 5. Wat is er al ondernomen en wat was het resultaat?

Binnen de school:

Buiten de school:

Wat werkte goed en waaruit valt dit succes te verklaren?

Wat werkte niet goed en hoe kwam dat?



<b>6. Vragen, wensen en verwachtingen</b>		
Leerkracht:		
Ouders:		
Leerling:		

<b>7. Contactpersonen en instellingen die bij de leerling betrokken zijn</b>		
<i>Instelling: rol of taak</i>	<i>Naam contactpersoon</i>	<i>Telefoonnummer / e-mail</i>

<b>8. Welke factoren stimuleren of belemmeren de ontwikkeling van de leerling?</b>		
<i>stimulerend</i>		
<b>De leerling</b>		actie?
Leerontwikkeling		
Werkhouding & taakgedrag		
Cognitief functioneren		
Sociaal & emotioneel functioneren		
Lichamelijk functioneren		
<b>School</b>		
Leerkracht		
Groep		
School		
<b>Thuis</b>		
Gezin (cognitieve stimulering, opvoeding en verzorging)		
Vrijtijdsbesteding		
Leefomgeving		
<i>belemmerend</i>		
<b>De leerling</b>		actie?
Leerontwikkeling		
Werkhouding & taakgedrag		
Cognitief functioneren		
Sociaal & emotioneel functioneren		
Lichamelijk functioneren		
<b>School</b>		
Leerkracht		
Groep		
School		
<b>Thuis</b>		
Gezin (cognitieve stimulering, opvoeding en verzorging)		
Vrijtijdsbesteding		
Leefomgeving		

9. [Weten we genoeg om de vragen van punt 6 te beantwoorden of zijn er nog aanvullende \(onderzoeks-\) vragen?](#)

*Leerling kenmerken:*

*Kenmerken onderwijssituatie:*

*Thuisituatie:*

*Wie doet eventueel aanvullend onderzoek:*

#### 10. [Afspraken](#)

Wie?	Wat?	Hoe?	Wanneer?
Leerkracht			
Ouders			
Datum volgende afspraak:			

## Bijlage 2 Vijf sporen aanpak

### 1. Leerkracht

De leerkracht een altijd een signalerende functie. Hierbij zijn de volgende punten van belang:

- vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden.
- de leerkracht heeft de sleutelrol in de aanpak van het pesten en is de eerst verantwoordelijke.
- de leerkracht kan ondersteuning van de IB-er invoeren. Deze zal indien gewenst, ook buiten de klas met individuele kinderen of met groepjes kinderen aan de slag gaan.
- de leerkracht zal de ouders op de hoogte stellen.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester.

### 2. Gepeste kind

De leerling kan altijd aankloppen bij de leerkracht. Praten over pesten is geen klikken. Medeleven tonen, luisteren en vragen stellen zoals Wie pest je en op welke manier?

- ✿ Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten;
- ✿ Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren;
- ✿ Zoeken en oefenen van een andere reactie door bijvoorbeeld je niet af te zonderen;
- ✿ Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest;
- ✿ Nagaan welke oplossing het kind zelf wil;
- ✿ Sterke kanten van de leerling benadrukken;
- ✿ Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt;
- ✿ Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s);
- ✿ Het gepeste kind niet 'over'-beschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pester(-s) wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen;

### 3. Pester

De pester heeft een probleem. De volgende acties kunnen ingezet worden.

- ✿ In gesprek zoeken naar de reden van het ruzie maken of pesten (de baas willen zijn, jaloezie, verveling, zich buitengesloten voelen);
- ✿ Laten inzien wat het effect van zijn gedrag is voor de gepeste;
- ✿ Excuses aan laten bieden;
- ✿ In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft;
- ✿ Pesten is verboden in en om de school. Wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt;
- ✿ Kind leren om niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren;
- ✿ Contact tussen ouders en school, elkaar informeren en met elkaar overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- ✿ Zoeken van een sport of club waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen ook leuk kan zijn;
- ✿ Inschakelen hulp: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts of de GGD.

### 4. Meeloper

Om de meelopers tot bondgenoot in de strijd tegen het pesten te maken zijn de volgende acties mogelijk:

- ✿ Pesten aan de orde stellen in de groep. Bijvoorbeeld door aandacht te besteden aan dit protocol en het regelmatig terug te laten komen, telkens is andere bewoordingen en met verschillende werkvormen.

- ✿ De groepsleerkracht gebruikt geen peestsituatie uit de klas om het onderwerp te bespreken, maar door het onderwerp daarboven uit te tillen. Gebeurt dit niet dan kan de groep het probleem ontkennen, bagatelliseren, het slachtoffer de schuld geven of zeggen dat het een grapje is. Of de pester gaat het slachtoffer voor zijn klikken bestraffen.
- ✿ Via een rollenspel het buitensluiten aan den lijve laten ervaren.
- ✿ Iedere leerling draagt verantwoordelijkheid voor een goede sfeer. Hierbij hoort het melden van pestgedrag. Dit is geen klikken.
- ✿ Gebruik maken van e-mail om meldingen te doen.
- ✿ Gebruik maken van een voorleesboek.

## 5. Ouders

### Ouders van gepeste kinderen

- ✿ Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind;
- ✿ Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken;
- ✿ Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken;
- ✿ Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen;
- ✿ Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;
- ✿ Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

### Ouders van de pester(-s)

- ✿ Neem het probleem van uw kind serieus;
- ✿ Raak niet in paniek. Elk kind loopt kans pester te worden;
- ✿ Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen;
- ✿ Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet;
- ✿ Besteed extra aandacht aan uw kind;
- ✿ Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;
- ✿ Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind;
- ✿ Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

### Alle andere ouders:

- ✿ Neem de ouders van het gepeste kind serieus;
- ✿ Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan;
- ✿ Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag;
- ✿ Geef zelf het goede voorbeeld;
- ✿ Leer uw kind voor anderen op te komen;
- ✿ Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- ✿ Wanneer er op school iets is gebeurd en het is opgelost, kom er dan thuis niet op terug. Opgelost is opgelost!
- ✿ Denk er eens over na wat u zoal bespreekt aan tafel, bedenkt u zich dan dat kinderen heel veel horen en opslaan!

## Bijlage 3 Aanpak Groepsgesprek

Het gesprek met de groep over pesten (zie 4.4.) verloopt naar het volgende model:

### 1. *De ik-boodschap*

De leerkracht geeft door een duidelijke ik-boodschap te kennen dat er in de klas een probleem is dat hij (lees ook zij) niet alleen op kan lossen, maar dat wel opgelost moet worden. Hij noemt duidelijk de probleemsituatie en vraagt de leerlingen oplossingen te geven. Hij benadrukt dat het probleem opgelost moet worden.

### 2. *Het verzamelen van oplossingen*

Vraag de groep om oplossingen voor het probleem te noemen. Het kan zijn dat de groep geen ideeën heeft. Laat als leerkracht merken dat het je ernst is en geef meer tijd om oplossingen toch naar boven te krijgen.

### 3. *Het wegen van oplossingen*

Alle oplossingen die nadelig zijn voor de zondebok en voor de pester worden geschrapt. Op deze manier laat de leerkracht merken dat hij geen partij kiest, maar aan alle kinderen veiligheid wil bieden.

### 4. *Het concretiseren van oplossingen*

Voor iedereen moet duidelijk zijn hoe de geselecteerde oplossingen uitgevoerd worden. Het verdient aanbeveling ze op papier te zetten en daarna weer met de klas te bespreken.

### 5. *Het evalueren van oplossingen*

De oplossingen worden wekelijks geëvalueerd. De evaluatie moet een vast onderdeel worden van het klassengesprek. Bij herhaling van pesten moet naar stap 1 terug gegaan worden. Het is belangrijk dat de leerkracht complimenten geeft voor wat goed gaat. In deze fase moet de leerkracht benadrukken dat het geen klikken is als je vertelt dat er weer gepest wordt.